

Vernieuwend duurzaam bedrij- venterrein Moerdijkse Hoek

**Advies van de Commissie m.e.r. inzake de
Aanvulling op de startnotitie**

2 augustus 2004 / rapportnummer 1319-220

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Afdeling Milieu
Postbus 90151
5200 MC DEN BOSCH

uw kenmerk
998913/998922

uw brief
25 mei 2004

ons kenmerk
1319-221/Dr/gl

onderwerp
Aanvulling op het richtlijnenadvies Ver-
nieuwend duurzaam bedrijventerrein
Moerdijkse Hoek

doorkiesnummer
(030) 234 76 06

Utrecht,
2 augustus 2004

Geacht college,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies uit te brengen over de Aanvulling op de startnotitie Vernieuwend duurzaam bedrijventerrein Moerdijkse Hoek. Overeenkomstig uw verzoek bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag nadere informatie over het vervolg van dit project krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. J.G.M. van Rhijn
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Duurzaam bedrijventerrein Moerdijkse Hoek

Advies inzake de Aanvulling op de startnotitie
Vernieuwend duurzaam bedrijventerrein Moerdijkse Hoek

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over het Vernieuwend duurzaam bedrijventerrein Moerdijkse Hoek,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Vernieuwend duurzaam bedrijventerrein Moerdijkse Hoek,

de secretaris

dr. G.P.J. Draaijers

de voorzitter

drs. J.G.M. van Rhijn

Utrecht, 2 augustus 2004

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER DE AANVULLING OP DE STARTNOTITIE MET AANBEVELINGEN VOOR HET MER.....	2
2.1 Behoeftte aan grootschalige, bovenregionale bedrijvigheid	2
2.1.1 Terreinbehoefte voor grootschalige bovenregionale bedrijvigheid	2
2.1.2 Terreinbehoefte voor grootschalige regionale bedrijvigheid ..	3
2.2 Motivering van de keuze voor een concentratiemodel.....	3
2.3 Afweging van mogelijke locaties	4
2.4 Uitwerking van beoordelingskader 'vernieuwend duurzaam'	5
2.5 Aanscherping van het locatieprofiel	6
3. OVERIGE AANBEVELINGEN VOOR HET MER	7
3.1 Meest milieuvriendelijke alternatief en voorkeursalternatief.....	7
3.2 Planproces	7
3.3 Vorm en presentatie	8

BIJLAGEN

1. Uitsnede van de brief van het bevoegd gezag d.d. 25 mei 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in De Stem d.d. 29 mei 2004
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De provincie Noord-Brabant wil op de locatie Moerdijkse Hoek een bruto 600 hectare groot bedrijventerrein ontwikkelen. Er wordt ingezet op de realisatie van een vernieuwend duurzaam bedrijventerrein waarbij gedurende iedere projectfase (ontwerp, realisatie en exploitatie) een hogere ambitie geldt dan bij soortgelijke projecten elders in Nederland. Het bedrijventerrein dient ruimte te bieden aan bedrijven met bijzondere vestigingscondities en duurzaamheidsambities. Voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein is een partiële herziening van het streekplan Noord-Brabant 2002 nodig. Hiervoor wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 29 november 2002¹. Op 21 februari 2003 heeft de Commissie voor de m.e.r. een advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER) opgesteld². Mede op basis van dit advies heeft de Provincie Noord-Brabant besloten een aanvulling op de startnotitie te maken specifiek gericht op:

- de onderbouwing van de behoefte aan grootschalige, bovenregionale bedrijvigheid;
- de motivering van de keuze voor een concentratiemodel³;
- de afweging van mogelijke locaties;
- de concretisering van beoordelingskader 'vernieuwend duurzaam' waaraan de alternatieven getoetst worden;
- de aanscherping van het locatieprofiel⁴.

Per brief van 25 mei 2004 heeft Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld de informatie in de aanvulling op de startnotitie te beoordelen en nader advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER⁵. De Commissie geeft in dit advies nadere aanbevelingen voor de uitwerking in het MER, die een aanvulling zijn op haar eerdere richtlijnenadvies. Dit eerder opgestelde richtlijnenadvies blijft – voor zover dit in volgende hoofdstukken van dit advies niet geamendeerd of gespecificeerd is – verder van kracht.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁶. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁷, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Com-

¹ Zie bijlage 2.

² Dit advies voor richtlijnen is terug te vinden op www.eia.nl

³ Dit is een model waarmee door concentratie en bundeling van 'veeleisende' activiteiten andere gebieden gespaard worden.

⁴ Bij het locatieprofiel gaat het onder andere om het type bedrijven, hun omvang en de mogelijke synergie tussen de bedrijven.

⁵ Zie bijlage 1.

⁶ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁷ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

missie naar een reactie op de (aanvulling op de) startnotitie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

2. OORDEEL OVER DE AANVULLING OP DE STARTNOTITIE MET AANBEVELINGEN VOOR HET MER

2.1 Behoeftte aan grootschalige, bovenregionale bedrijvigheid

2.1.1 Terreinbehoefte voor grootschalige bovenregionale bedrijvigheid

De Commissie constateert dat een bovenregionale behoefteafweging ook in de aanvulling niet heeft plaatsgevonden. In haar eerdere richtlijnenadvies heeft de Commissie al aangegeven dat vestigingslocaties buiten West Brabant van invloed zijn op de behoefte aan ruimte op Moerdijkse Hoek. Uit de startnotitie en de aanvulling wordt niet duidelijk welk concurrentievoordeel Moerdijkse Hoek heeft in vergelijking tot bijvoorbeeld Rijnmond (2de Maasvlakte, Hoeksche Waard, havengebied Dordrecht), de Zeeuwse zeehaven en industrieterreinen (Vlissingen, Terneuzen, Kreekrakpolder)⁸ en het Antwerpse havenbekken. Specifieke vestigingsvoordelen die Moerdijkse Hoek heeft, hebben deze vestigingslocaties ook. Mede gezien het feit dat ca 40% van de vraag waar Moerdijkse Hoek zich op richt bedrijven betreft die niet regionaal gebonden zijn, bestaat het risico van significante leegstand op Moerdijkse Hoek dan wel op andere terreinen. Dit verenigt zich slecht met de duurzaamheidsdoelstelling van het voornemen. Tevens bestaat het risico dat leegstand er toe zal leiden dat bedrijven worden toegelaten die niet passen binnen het beoogde locatieprofiel en de beoogde verhouding tussen regionale en bovenregionale bedrijvigheid op Moerdijkse Hoek.

- De Commissie adviseert op basis van actuele gegevens⁹ de omvang van bovenstaande risico's in beeld te brengen¹⁰. Geef daarbij aan welke maatregelen genomen zullen worden om deze risico's te minimaliseren. Ga daarbij in ieder geval in op:
 - de mogelijkheid om Moerdijkse Hoek qua oppervlak gefaseerd te ontwikkelen¹¹. Ga daarbij in op de milieu- en economische voor- en nadelen van deze

⁸ In het rapport 'Marktverkenning en ruimtebehoeftebepaling Fase C, D en E' van Buck Consultants (BCI) wordt gesteld dat de Zeeuwse zeehaventerreinen niet in de concurrentieanalyse zijn betrokken omdat anders teveel nadruk zou komen te liggen op zeehaventerreinen.

⁹ De FNV Moerdijk stelt dat de behoefteanalyse gemaakt door BCI is gebaseerd op verouderde gegevens. Zo is de besluitvorming omtrent realisatie van de 2de Maasvlakte niet meegenomen. Ook de beleidsvoornemens uit de recent uitgebrachte Nota Ruimte (bijvoorbeeld ten aanzien van Hoeksche Waard) zijn niet bij de behoefteanalyse betrokken (inspraakreactie 9, bijlage 4). Daarnaast stelt de Brabantse Milieufederatie (BMF) dat de BCI studie geen antwoord geeft op recente ontwikkelingen zoals bedrijfsverplaatsing naar het buitenland, import van buitenlandse werknemers en op de vraagtekens die de FNV Moerdijk stelt ten aanzien van de arbeidsmarktontwikkelingen (inspraakreactie nr. 8, bijlage 4).

¹⁰ Geef aan 1) Welke behoefte er bestaat; 2) Welk aanbod er is; 3) Op grond van welke argumenten er van uit wordt gegaan dat bedrijven naar Moerdijkse Hoek zullen komen; 4) Wat dat betekent voor andere terreinen en 5) Wat de doelstelling is als onverhoopt de gewenste bedrijven onvoldoende naar Moerdijkse Hoek zullen komen.

¹¹ Hierdoor kan het ruimtebeslag dynamisch aangepast worden aan de daadwerkelijke ruimtebehoefte.

- optie en geef aan welke mogelijkheden er zijn om de verschillende fases afgeronde onderdelen te laten zijn;
- de mogelijkheid om het risico van leegstand te verminderen via het maken van bestuurlijke afspraken met betrekking tot bedrijfsvestiging op de verschillende bedrijventerreinen¹².

2.1.2 Terreinbehoefte voor grootschalige regionale bedrijvigheid

In de aanvulling op de startnotitie is wél een onderbouwing gegeven van de regionale behoefte aan bedrijventerreinen in West Brabant. Daarbij is gekeken naar hoe een eventueel aanbod aan industrieterrein voor bedrijven met bijzondere vestigingscondities in de Moerdijkse Hoek zich verhoudt tot andere soortgelijke locaties. Niet in beeld is gebracht welke bedrijven in potentie in beeld zijn voor verplaatsing naar Moerdijkse Hoek (verplaatsingspotentieel).

- De Commissie adviseert een inventarisatie uit te voeren van bestaande bedrijven elders in West Brabant die een (milieu-)knelpunt¹³ vormen, en tegelijkertijd voldoen aan de gestelde eisen voor bedrijfsvestiging op Moerdijkse Hoek¹⁴. Geef aan welke milieuwinst met verplaatsing van deze bedrijven bereikt wordt.

Ook is onvoldoende aangegeven in welke mate op bestaande bedrijventerreinen in West Brabant nog ruimte aanwezig is en/of ruimte gecreëerd kan worden door herstructurerings- en intensiveringsoperaties (indikkingspotentieel)¹⁵.

- De Commissie adviseert voor de verschillende bedrijfsprofielen, waar bij de opzet voor Moerdijkse Hoek rekening mee wordt gehouden, aan te geven in welke mate op bestaande bedrijventerreinen in West Brabant nog ruimte aanwezig is en/of ruimte gecreëerd kan worden door herstructurerings- en intensiveringsoperaties¹⁶.

De Commissie acht inzicht in het verplaatsings- en indikkingspotentieel noodzakelijk bij het vaststellen van de benodigde terreinomvang en het locatieprofiel voor Moerdijkse Hoek, en bij het bepalen van de milieuwinst.

2.2 Motivering van de keuze voor een concentratiemodel

In de (aanvulling op de) startnotitie wordt als belangrijk voordeel van de concentratiestrategie het bereiken van synergie-effecten genoemd. Uiteraard wor-

¹² De Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging (BZW) wijst in dit verband op het belang van regionale afstemming van bedrijventerreinen door de diverse terreinbeheerders (inspraakreactie nr. 1, bijlage 4). In de aanvulling op de startnotitie wordt aangegeven dat er bestuurlijke afspraken bestaan om overaanbod binnen Noord-Brabant te voorkomen. Ga in het MER in op de inhoud en status van deze afspraken. Zie in dit verband ook voetnoot 15.

¹³ Denk daarbij bijvoorbeeld aan knelpunten samenhangend met hinderaspecten voor de omgeving en bereikbaarheid. Betrek ook de mogelijkheden het vrijkomende terrein op een andere wijze te benutten.

¹⁴ Zoals een minimale omvang van 5 hectare.

¹⁵ In dit verband zijn de strategische uitspraken in het streekplan Noord-Brabant 2002 over zuinig ruimtegebruik van belang: aangegeven wordt dat in eerste instantie de ruimte op bestaande bedrijventerreinen beter benut moet worden, waarbij speciaal ingezet wordt op herstructurering van (verouderde) bedrijventerreinen. Daarnaast wordt het van belang geacht door intensivering en meervoudig ruimtegebruik de 'ruimteproductiviteit' te verhogen.

¹⁶ De FNV Moerdijk meldt dat er op andere bedrijventerreinen in West-Brabant nog ruimte is (inspraakreactie nr. 9, bijlage 4). De Bedrijvenkring Industrieterrein Moerdijk (BIM) wijst erop dat inbreidingsmogelijkheden op bestaande terreinen alléén benut kunnen worden als de noodzakelijke milieuruimte beschikbaar is (inspraakreactie nr. 3, bijlage 4). De Brabantse Milieufederatie geeft aan dat de aanleg van Moerdijkse Hoek juist een impuls kan geven voor intensivering en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen (inspraakreactie nr. 8, bijlage 4).

den dergelijke effecten slechts dan behaald als bedrijven in een logistieke of andere keten bij elkaar horen. Bovendien moeten randvoorwaarden voor bedrijfsvestiging worden gesteld gericht op bijvoorbeeld gezamenlijke energieoptimalisatie, afvalverwerking en –recycling en watergebruik. De aanvulling gaat niet op dit punt in.

- De Commissie adviseert in het MER de randvoorwaarden voor bedrijfsvestiging ten behoeve van het bereiken van synergie-effecten aan te geven.

Het is niet duidelijk welke bestuurlijke instrumenten gebruikt zullen worden om bestaande bedrijvigheid ook daadwerkelijk te verplaatsen naar Moerdijkse Hoek. Zonder dat kan het concentratiemodel in de praktijk tot uitbreiding van het areaal bedrijventerreinen leiden. Immers, bestaande bedrijven blijven waar ze zijn, terwijl toch nieuwe ruimte wordt gecreëerd. Daarnaast kan gesteld worden dat het verplaatsen van bestaande bedrijvigheid naar Moerdijkse Hoek alléén tot gunstige effecten leidt als de vrijkomende ruimte milieuvriendelijk(er) wordt ingevuld dan nu het geval is.

- De Commissie adviseert in het MER de bestuurlijke instrumenten te preciseren die gebruikt zullen worden om bestaande bedrijvigheid daadwerkelijk te verplaatsen naar Moerdijkse Hoek¹⁷ en bovendien de vrijkomende ruimte milieuvriendelijker in te vullen. Geef in het MER expliciet aan welke milieuwinst bereikt wordt bij verplaatsing van bedrijvigheid naar Moerdijkse Hoek.

In de aanvulling op de startnotitie wordt geconstateerd dat verspreiding van grootschalige bedrijvigheid over meerdere terreinen het minst duurzaam is, omdat het een versnippering van werkgelegenheid en milieueffecten tot gevolg heeft. Concentratie heeft hier dus voordelen. Echter, de Commissie plaatst hier als kanttekening bij dat concentratie van bedrijvigheid ook nadelen heeft. Namelijk, een vermindering van economisch potentieel elders en congestie op verkeerswegen van en naar Moerdijkse Hoek.

- De Commissie adviseert in het MER de voor- en nadelen van het concentratiemodel op een meer evenwichtige wijze te presenteren.

2.3 Afweging van mogelijke locaties

In de aanvulling op de startnotitie worden de verschillende concurrerende locaties op een aantal aspecten vergeleken en beoordeeld. Deelbijlage 4 geeft een samenvatting van eerder ruimtelijk en haalbaarheidsonderzoek op grond waarvan de locatie Moerdijkse Hoek hoog scoort¹⁸. De Commissie constateert dat de onderbouwing van de gemaakte beoordeling voor een belangrijk deel ontbreekt¹⁹. Bovendien lijken de consequenties voor milieu en leefomgeving

¹⁷ De Commissie denkt hierbij aan het afsluiten van convenanten met gemeenten of aan verdergaande vormen van sturing, bijvoorbeeld het oprichten van een schap met voldoende regionale bevoegdheden en middelen om de regionale milieuverbetering daadwerkelijk van de grond te krijgen, enerzijds door het verplaatsen van zeer hinderlijke bedrijven naar Moerdijkse Hoek, anderzijds door een gerichte acquisitie van passende grootschalige bedrijven vanuit de regio of van elders.

¹⁸ De Bedrijvenkring Industrieterrain Moerdijk (BIM) geeft in haar inspraakreactie het belang aan van een volwaardige ontsluiting voor diep vaarwater. Indien Moerdijkse Hoek een terrein wordt zonder diep vaarwateraansluiting er sprake is van een ‘droog logistiek terrein’ en zijn volgens de BIM betere locaties denkbaar (inspraakreactie nr. 3, bijlage 4).

¹⁹ De onderbouwing is voor een deel wel terug te vinden in de onderliggende stukken (Duurzaam Ruimtelijk Structuurbeeld opgesteld voor de uitwerkingsplannen voor de stedelijke regio's in West- en Midden-Brabant),

bij de beoordeling van ondergeschikt belang te zijn geweest. De nadruk ligt op ruimtelijke aspecten en op financiële en bestuurlijke haalbaarheid.

- De Commissie adviseert in het MER een betere onderbouwing te geven van de gemaakte beoordeling die heeft geleid tot de selectie van Moerdijkse Hoek. Vul de beoordeling aan met de ecologische (milieu) en sociaal-maatschappelijke (leefbaarheids) aspecten die nu niet bij de beoordeling zijn betrokken²⁰, met name:
 - de invloed op natuur en milieu;
 - de invloed op het woon- en leefmilieu²¹ en de mate waarin nieuwe overlast ontstaat c.q. bestaande overlast wordt verminderd of opgeheven;
 - de kans op synergie, zowel in relatie tot bestaande als nieuwe bedrijvigheid;
 - de beschikbare vrije (milieu)ruimte op de verschillende locaties;
 - het beschikbare arbeidspotentieel²².

2.4 Uitwerking van beoordelingskader 'vernieuwend duurzaam'

In de aanvulling op de startnotitie zijn goede stappen gezet om te komen tot een toetsingskader 'vernieuwend duurzaam' waaraan de alternatieven beoordeeld worden. Het begrip 'vernieuwend duurzaam' kent daarbij vier dimensies (ecologie, mens, economie, proces). Hoe de toetsing precies zal plaatsvinden en hoe tussen de dimensies zal worden afgewogen is echter nog niet duidelijk.

- De Commissie adviseert in het MER helder aan te geven hoe de toetsing precies zal plaatsvinden en waar winst in de ene dimensie gepaard gaat met winst dan wel verlies in (een) andere dimensie(s) van duurzaamheid. Besteed daarbij ook aandacht aan afwentelingsaspecten in tijd (naar volgende generaties)²³ en ruimte (naar andere regio's)²⁴.

De Provincie heeft het beleidsvoornemen de nodige flankerende maatregelen te treffen om de leefbaarheid van de omliggende kernen, in het bijzonder de kern Moerdijk, te behouden c.q. te versterken. Het maatschappelijk draagvlak voor het bedrijventerrein wordt naar de mening van de Commissie belangrijk groter als vooraf duidelijke keuzen worden gemaakt over de toelaatbare milieubelasting. Zeker waar de belasting nu al groot is.

- In dit licht acht de Commissie het van belang in het MER aan te geven hoe groot de huidige belasting is en bij welke extra belasting serieuze hinder en problemen verwacht mag worden. Geef voor alle omliggende kernen, met name de kern

maar niet in de aanvulling op de startnotitie. In deelbijlage 4 worden de locaties wel beoordeeld als 'ongeschikt', 'geschikt' of 'zeer geschikt', maar de onderbouwing voor deze beoordeling ontbreekt.

²⁰ Presenteer de resultaten van de beoordeling van de locaties voor de verschillende aspecten overzichtelijk in tabelvorm.

²¹ Betrek daarbij ook de kans op verhoogde gezondheidsrisico's, bijvoorbeeld door voor ieder terrein een inschatting te maken van het aantal mensen dat wordt beïnvloed en de mogelijke stapeling (cumulatie) van effecten te bepalen.

²² Ga daarbij specifiek in op de constatering van de FNV Moerdijk en de Gemeente Moerdijk dat bij de behoefteonderbouwing voor Moerdijkse Hoek van verkeerde groeiprognozes voor de (beroeps-)bevolking in Brabant is uitgegaan en er een mismatch bestaat tussen arbeidsvraag en arbeidsaanbod voor Moerdijkse Hoek (zie inspraakreacties nr. 2 en 9, bijlage 4).

²³ Geef aan in welke mate het bedrijventerrein op korte termijn winst oplevert, maar op de langere termijn verlies voor toekomstige generaties in Brabant kan betekenen. Afwenteling in de tijd is bijvoorbeeld concreet te maken aan de hand van de ambities voor ecologische effecten (geen irreversibele effecten).

²⁴ Geef aan of winst in Brabant gepaard kan gaan met verlies in andere provincies. Afwenteling in de ruimte is concreet te maken aan de hand van de ambities voor de lokalisering van bedrijven (denk daarbij aan bedrijven die niet kunnen voldoen aan de duurzaamheidseisen die gelden voor Moerdijkse Hoek en daardoor elders terecht komen en ook aan concurrentie tussen bedrijventerreinen waardoor andere bedrijventerreinen leeg blijven of komen te staan).

Moerdijk, duidelijk en kwantitatief aan welke milieunormen en –grenzen gehanteerd zullen worden aan de grens van de bebouwde kom met betrekking tot stank, geluid, veiligheid, uitzicht en barrièrewerking als gevolg van uitvoering van het initiatief.

In het toetsingskader wordt aangegeven dat voor elementen waarvoor wettelijke normen bestaan een (kwantitatieve) ondergrens aan de ambitie wordt gesteld. Voor de overige elementen zullen in het MER inhoudelijke ambities worden geformuleerd. De Commissie ondersteunt het voornemen van de Provincie om in het MER het toetsingskader concreet te maken.

- De Commissie adviseert te komen tot een concreet toetsingskader door:
 - aan te geven voor welke aspecten en in welke mate de duurzaamheidsambities verder gaan dan het regulier wettelijk kader en de eisen gesteld aan vergelijkbare terreinen elders²⁵.
 - de ambities te prioriteren en aan te geven welke ambities 'hard' zijn en welke uitwisselbaar;
 - de ambities toetsbaar (waar mogelijk meetbaar) te maken.

In de aanvulling op de startnotitie wordt aangegeven dat via een Gezondheids Effect Screening (GES) de huidige gezondheidssituatie in beeld wordt gebracht. De Commissie acht een éénmalige GES ontoereikend om een beeld te krijgen van de kans op verhoogde gezondheidsrisico's verbonden aan een toekomstig bedrijventerrein Moerdijkse Hoek. Zij verwacht dat een gezondheidsrisico-analyse nodig is om een eventueel verhoogde kans op nadelige gezondheidseffecten ten gevolge van verwachte blootstelling aan geluid, hinder en stoffen vast te stellen. De Provincie heeft mondeling aangegeven dat deze analyse inderdaad zal plaatsvinden.

2.5 Aanscherping van het locatieprofiel

De Commissie constateert dat glastuinbouw niet meer wordt voorzien op Moerdijkse Hoek. Ook is het locatieprofiel aangescherpt ten opzichte van de startnotitie. Uitgegaan wordt van een bedrijvenprofiel van 60% multimodale logistieke bedrijven en multimodale zware industriële bedrijven, 25% grootschalige bedrijven met een gemengd karakter en 15% weggeoriënteerde logistieke bedrijven. Gezien de onzekerheden over de werkelijke behoefte aan soort en omvang van de bedrijvigheid acht de Commissie het niet verstandig in het MER uit te gaan van één locatieprofiel.

- De Commissie adviseert in het MER drie locatieprofielen als volwaardige alternatieven uit te werken²⁶, te weten profielen met:
 - 1) in hoofdzaak multimodale logistieke bedrijven, inclusief alle infrastructuur die daar voor nodig is (haven, rail, weg, buis);
 - 2) een ten opzichte van het voorkeursalternatief substantieel groter aandeel zware industrie, gekoppeld aan het actief verplaatsen van probleembedrijven elders²⁷;

²⁵ De Provincie wil een vernieuwend duurzaam bedrijventerrein realiseren dat in iedere fase van de locatieontwikkeling een hogere ambitie nastreeft dan bij soortgelijke projecten elders in Nederland. In het MER dienen de ambities bij soortgelijke projecten elders in Nederland aangegeven te worden, alsmede de mogelijkheden op Moerdijkse Hoek hogere ambities te realiseren (benchmarking).

²⁶ De Commissie adviseert – vanwege de huidige onzekerheden in de behoefte en vanwege het lange termijn perspectief van dit vernieuwend duurzame bedrijventerrein – in het MER met drie sterk contrasterende locatieprofielen een breed speelveld op te spannen.

- 3) een ten opzichte van het voorkeursalternatief substantieel groter aandeel grootschalige weggeoriënteerde distributiebedrijven en logistieke bedrijven²⁸. De Commissie adviseert de alternatieven uit te werken op basis van de geformuleerde ambities met betrekking tot vernieuwend duurzaam.

De alternatieven zullen naar verwachting leiden tot grote onderlinge verschillen in effecten op milieu en leefomgeving. Ook qua sociaal-maatschappelijke en economische effecten zullen de verschillen naar verwachting groot zijn. Met de uitwerking van deze alternatieven en beoordeling van de effecten aan het toetsingskader worden de hoeken van het speelveld met betrekking tot het locatieprofiel inzichtelijk.

3. OVERIGE AANBEVELINGEN VOOR HET MER

3.1 Meest milieuvriendelijke alternatief en voorkeursalternatief

- De Commissie adviseert een meest milieuvriendelijk alternatief (mma) te ontwikkelen op basis van de inzichten verkregen door uitwerking van de drie alternatieven²⁹, afgezet tegen de (boven-)regionale behoefte. Combineer elementen uit deze alternatieven om te komen tot een inrichting en exploitatie van Moerdijkse Hoek die uitgaat van minimalisatie van omgevingseffecten en maximalisatie van milieuwinst elders. Maak daarbij conflicterende belangen inzichtelijk en beargumenteer gemaakte keuzes, waaronder de te hanteren toelatingscriteria, in het mma.
- Indien het mma door de initiatiefnemer op bepaalde onderdelen in economisch of sociaal-maatschappelijk opzicht niet haalbaar wordt geacht, kan overwogen worden om voor deze onderdelen een lager ambitieniveau te kiezen. Zodoende kan van het mma een voorkeursalternatief worden afgeleid. Daarbij moet aangegeven worden in welk opzicht, in welke mate en waarom wordt afgeweken van de oorspronkelijke ambities en welke consequenties dit heeft voor de milieueffecten.

3.2 Planproces

De procesdimensie maakt deel uit van de ambitie van de Provincie om op Moerdijkse Hoek een vernieuwend duurzaam bedrijventerrein te realiseren. Hoe hieraan invulling wordt gegeven wordt in de aanvulling niet concreet gemaakt. Uit de inspraakreacties trekt de Commissie de conclusie dat diverse partijen en belanghebbende organisaties³⁰ zich onvoldoende gehoord voelen.

- De Commissie adviseert:
 - in het MER aan te geven welke concrete ambities gesteld worden aan de procesdimensie van vernieuwend duurzaam en op welke wijze men deze ambities wil realiseren en hoe deze zullen doorwerken in de toelatingscriteria;

²⁷ Met extra aandacht voor de omgevingseffecten versus de milieuvoordelen elders.

²⁸ Deze drie locatieprofielen kunnen elk uitgebreid worden met varianten voor deelaspecten op inrichtingsniveau. De drie ruimtelijke inrichtingsmodellen ('spreid', 'concentreer' en 'doe een stap terug') genoemd in de aanvulling op de startnotitie beschouwt de Commissie daarbij als nuttige onderzoeksmodellen.

²⁹ Zie paragraaf 2.5 van dit advies.

³⁰ Gemeente Moerdijk, FNV Moerdijk, omwonenden.

- bij de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein te zorgen voor voldoende participatie van direct betrokkenen³¹;
- in het MER specifieke aandacht te geven aan de vragen en discussiepunten die in de inspraak naar voren zijn gebracht.

De planvorming en de uiteindelijke realisatie van het bedrijventerrein zal naar verwachting nog verschillende jaren in beslag nemen. In die periode kunnen zich nieuwe situaties voordoen die heroverweging van eerder genomen besluiten vragen. Hieraan kunnen belangrijke consequenties voor milieu en leefomgeving verbonden zijn. Hoe men als bestuur hier naar de omgeving mee omgaat is niet duidelijk.

- De Commissie geeft in overweging:
 - bij de planning voor de planvorming en realisatie van het bedrijventerrein ijkpunten voor tussentijdse evaluaties aan te geven waarbij partijen en het publiek betrokken worden bij vervolgschakelingen, bijvoorbeeld via inspraakmomenten³²;
 - na de uitwerking van de alternatieven een dergelijke terugkoppeling met partijen en het publiek te laten plaatsvinden. Mede op basis van de terugkoppeling kan in een vervolgstap het mma en voorkeursalternatief vastgesteld worden.

3.3 Vorm en presentatie

De Commissie constateert dat de teksten in de startnotitie en de aanvulling daarop weinig toegankelijk zijn. Dit komt omdat een ambtelijke schrijfstijl is gehanteerd. Bovendien worden resultaten van onderzoeksgegevens en beleidsvoorkeuren niet altijd helder gescheiden. Ook wordt veel te weinig gewerkt met schematische tabellen, figuren en kaartbeelden. De Commissie vindt het van groot belang dat de informatie uit het MER voor een ieder toegankelijk is.

- De Commissie adviseert de informatie in het MER op een dusdanige wijze te presenteren dat deze voor een ieder toegankelijk is. Maak helder onderscheid tussen onderzoeksgegevens en beleidsvoorkeuren. Presenteer de resultaten van analyses zoveel mogelijk in schematische tabellen en overzichtelijke kaartbeelden.

³¹ Ook de Bedrijvenkring Industrierrein Moerdijk (BIM) onderstreept in haar inspraakreactie het belang van blijvend goede relaties met de (woon-)omgeving.

³² Hiermee wordt naar de mening van de Commissie een belangrijke bijdrage geleverd aan het creëren van draagvlak voor het initiatief.

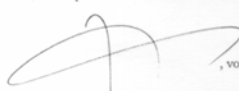
BIJLAGEN

bij het advies inzake de Aanvulling op de
startnotitie Vernieuwend duurzaam
bedrijventerrein Moerdijkse Hoek

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Uitsnede van de brief van het bevoegd gezag d.d. 25 mei 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provincie Noord-Brabant		Brabantlaan 1 Postbus 90151 5200 MC 's-Hertogenbosch Telefoon (073) 681 28 12 Fax (073) 614 11 15 info@brabant.nl www.brabant.nl Bank ING 67.45.60.043 Postbank 1070176	
Aan de Commissie voor de milieueffectrapportage, werkgroep m.e.r. Vernieuwend duurzaam Bedrijventerrein Moerdijkse Hoek, t.a.v. secretaris dr. G.P.J. Draaijers Postbus 2345 3500 GH Utrecht.		 Commissie voor de milieu-effectrapportage ingekomen : 1 JUNI 2004 nummer dossier 1319-159 kopie naar : Draaijers gl	
Onderwerp Aanvulling op de Startnotitie MER bedrijventerrein Moerdijkse Hoek		Datum 25 mei 2004	
Geachte commissie,		Ons kenmerk 998913/998922	
Bij brief van 21 februari 2003 zond uw Commissie ons college uw advies voor richtlijnen Vernieuwend duurzaam bedrijventerrein Moerdijkse Hoek. Wij hebben uw advies met belangstelling gelezen en danken u voor uw bijdrage aan de voorbereiding van de ontwikkeling van het bedrijventerrein Moerdijkse Hoek.		Uw kenmerk 1329-96/Dr/gj	
In uw advies geeft u ons college in overweging om de Startnotitie MER bedrijventerrein Moerdijkse Hoek aan te vullen en daarover een tussentijdse toetsing uit te (laten) voeren met de mogelijkheid tot inspraak. Met onze brief van 15 maart 2003 hebben wij aangegeven graag van deze mogelijkheid gebruik te willen maken. Wij geven in deze brief met diverse bijlagen onze inhoudelijke reactie ten behoeve van deze tussentijdse toetsing. Alvorens echter de door u gestelde vragen te behandelen willen wij - mede in het licht van onze provinciale strategische beleidskaders (zie daartoe bijlage 1) - het belang van het project Moerdijkse Hoek voor Noord-Brabant in het algemeen en voor West- en Midden-Brabant in het bijzonder aangeven.		Contactpersoon A.W. Bezemer (bevoegd gezag) mr. A.Ch. Fortgens (initiatiefnemer) Directie E & M Telefoon (073) 6818690 (073) 680 7651 Bijlagen 5 E-mail abezemer@brabant.nl afortgens@brabant.nl	
Inspraak Wij beschouwen deze brief met bijlagen als een aanvulling op de Startnotitie MER bedrijventerrein Moerdijkse Hoek d.d. 26 november 2002. Deze stukken liggen in juni 2004 ter inzage voor inspraak, op dezelfde wijze zoals dit met genoemde startnotitie is gebeurd. Wij nodigen u graag uit voor de openbare hoorzitting die op 16 juni 's avonds dienaangaande in het gemeentehuis van de gemeente Moerdijk (Zevenbergen) zal worden georganiseerd. Wij berichten u binnenkort nog over de exacte locatie en tijd. Een afschrift van de ontvangen inspraakreacties sturen wij u zo snel mogelijk na de inspraakavond, alsmede het verslag van de hoorzitting.			
Afsluitende opmerkingen Wij hopen u met voorgaande voldoende geïnformeerd te hebben over onze voornemens inzake het ruimtelijk planproces voor het bedrijventerrein Moerdijkse Hoek. Wij verzoeken u hiervan kennis te nemen en ons naar aanleiding van uw beoordeling nader te adviseren over de Richtlijnen voor het milieueffectrapport <i>Vernieuwend duurzaam bedrijventerrein Moerdijkse Hoek</i> . Wij wachten uw advies met belangstelling af.			
Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant , , voorzitter, , secretaris.		Het provinciehuis is vanaf het centraal station bereik- baar met stadsbus, lijn 61 en 64, halte Provinciehuis of met de trein taxi.	
		VERZONDEN 28 MEI 2004	

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de aanvullende startnotitie in De Stem d.d. 29 mei 2004

Bedrijventerrein Moerdijkse Hoek

Inspraak aanvullende informatie op de startnotitie milieu-effectrapportage

Van 1 juni 2004 tot en met 1 juli 2004 ligt de aanvullende informatie op de Startnotitie milieu-effectrapportage (m.e.r.) Moerdijkse Hoek ter inzage. Het Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant nodigen u uit om hierop te reageren.

Het project Moerdijkse Hoek

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant willen in de gemeente Moerdijk, tussen de snelwegen A16 en A17, een nieuw bedrijventerrein van circa 600 hectare realiseren. Hiertoe bereidt de Provincie Noord-Brabant, op basis van de wet op de Ruimtelijke Ordening, een partiële herziening van het Streekplan voor. Voor deze herziening wordt een milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd.

In november 2002 heeft de Provincie Noord-Brabant de Startnotitie m.e.r. Moerdijkse Hoek uitgegeven. De Startnotitie m.e.r. is de eerste stap in de m.e.r.-procedure, waarmee de gevolgen van de aanleg van het bedrijventerrein voor het milieu in beeld gebracht. Naar aanleiding van de Startnotitie worden de richtlijnen vastgesteld voor de m.e.r.-procedure.

Via een inspraakronde begin 2003 hebben belanghebbenden en geïnteresseerden hun mening gegeven over de Startnotitie. Tevens heeft de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies gegeven. Naar aanleiding van deze inspraakreacties en het advies heeft de Provincie aanvullende informatie opgesteld. Deze aanvullende informatie wordt nu ook in de inspraak gebracht.

Stukken inzien

De documenten met de aanvullende informatie liggen van 1 juni 2004 tot en met 1 juli 2004 ter inzage bij de gemeentehuizen van Moerdijk (te Zevenbergen), Drimmelen, Breda, Etten-Leur, Halderberge en Steenbergen. Tevens is de documentatie in te zien in de bibliotheek van de provincie Noord-Brabant, Brabantlaan 1, Den Bosch.

U kunt de stukken ook opvragen bij:

Servicecentrum Provincie Noord-Brabant, telefoon: 073-6812525

Inspraakbijeenkomst

Op 16 juni 2004 vindt in het gemeentehuis van Moerdijk te Zevenbergen, een inspraakbijeenkomst plaats. Aanvang is 19.30 uur.

Schriftelijke reacties

Schriftelijke reacties kunt u sturen naar:

Het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant

T.a.v.: mevr. R. Erich-Vermee

Postbus 90151

5200 MC Den Bosch

Nadere informatie

Meer informatie over het project Moerdijkse Hoek vindt u op www.brabant.nl.

Ook kunt u contact opnemen met mevrouw R. Erich-Vermee (bevoegd gezag) of mevrouw J. van der Heijden (projectteam Moerdijkse Hoek), telefoon: 073-6812812.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van Noord-Brabant

Besluit: Partiële herziening van het streekplan Noord-Brabant 2002

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C11.2 en C11.3

Activiteit: Ontwikkeling op de locatie Moerdijkse Hoek van een bruto 600 hectare groot bedrijventerrein.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 29 november 2002

richtlijnenadvies uitgebracht: 21 februari 2003

kennisgeving aanvulling op de startnotitie: 29 mei 2004

advies inzake de aanvulling op de startnotitie uitgebracht: 2 augustus 2004

Bijzonderheden:

De Commissie geeft in dit advies aanbevelingen voor de uitwerking in het MER, die een aanvulling zijn op de aanbevelingen gedaan in haar eerdere richtlijnenadvies uitgebracht op 21 februari 2003.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. B.A.H.V. Brorens

ir. H.S. Buijtenhek

ir. P. Janse

ir. W.H.A.M. Keijsers

dr. K. Leidelmeijer

drs. L. Partouns

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

dr. A.P.M. Weterings

Secretaris van de werkgroep: dr. G.P.J. Draaijers

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20040610	Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging (BZW), regio West-Brabant	----	20040708
2.	20040630	Gemeente Moerdijk	Zevenbergen	20040708
3.	20040621	Bedrijvenkring en Industrierrein Moerdijk (BIM)	Moerdijk	20040708
4.	20040623	Gemeente Roosendaal	Roosendaal	20040708
5.	20040629	Waterschap Brabantse Delta	Breda	20040708
6.	20040628	Stichting Behoud Buitengebied Moerdijk	Zevenbergen	20040708
7.	20040628	Kamer van Koophandel West-Brabant	Breda	20040708
8.	20040628	Brabantse Milieufederatie	Tilburg	20040708
9.	20040625	FNV Moerdijk	Fijnaart	20040708
10.	20040630	Vereniging Milieugroep Moerdijk	Moerdijk	20040708
11.	20040630	F.P. Fakkers	Fijnaart	20040708
	20040616	verslag informatie- en inspraakbijeenkomst	Zevenbergen	20040708

Advies van de Commissie m.e.r. inzake de Aanvulling op de startnotitie Vernieuwend duurzaam bedrijventerrein Moerdijkse Hoek

De provincie Noord-Brabant wil op de locatie Moerdijkse Hoek een bruto 600 hectare groot bedrijventerrein ontwikkelen. Er wordt ingezet op de realisatie van een vernieuwend duurzaam bedrijventerrein waarbij een hogere ambitie geldt dan bij soortgelijke bedrijventerreinen elders in Nederland. Voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein is een partiële herziening van het streekplan Noord-Brabant 2002 nodig. Hiervoor wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

ISBN 90-421-1371-5